

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Dluhy v manželství

Problematika dluhů ve vztahu ke společnému jmění manželů je v mnoha ohledech značně nepřehledná, avšak k situacím, kdy se jeden z manželů nadměru zadluhuje, dochází v dnešní době stále častěji. Nápomocí v této oblasti budou zajisté hmotněprávní instituty obsažené v zákoně č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, a to konkrétně v jeho části druhé upravující manželské majetkové právo.

V české právní úpravě je základním zákonným majetkovým režimem v manželství relativně široce pojaté majetkové společenství nazývané společné jmění manželů (dále též jen “společné jmění”), přičemž manželé mohou tento základní režim smluvně modifikovat až do režimu oddělených a samostatných majetků.[1] Vymezení společných dluhů je významné z toho důvodu, že by za ně měli odpovídat všichni společně zavázaní, tedy v případě společných dluhů manželů oba manželé.[2] S ohledem na omezený prostor se v tomto článku budeme zabývat pouze odpovědností za dluhy v základní struktuře společného jmění, resp. v zákonném majetkovém režimu, tudíž bez možnosti zohlednění modifikace společného jmění.

Dluhy, které se stávají součástí společného jmění

Obecně platí pravidlo, že součástí společného jmění jsou dluhy převzaté za trvání manželství. Nová právní úprava v § 710 spočívá ve výčtu závazků, které tvoří z obecného pravidla výjimku.

Podle § 710 se součástí společného jmění stávají veškeré dluhy převzaté za trvání manželství, **vyjmá těch**, které:

a) *se týkají majetku, který náleží výhradně jednomu z manželů, a to v rozsahu, který přesahuje zisk z tohoto majetku*

Z této první věty výše zmíněného ustanovení plyne, že součástí společného jmění se stane takový dluh pouze do výše zisku z výlučného majetku. Tato úprava zcela navazuje na výčet aktiv společného jmění, kam je explicitně zisk z majetku jednoho z manželů zařazen. Je-li tento zisk z výlučného majetku součástí aktiv společného jmění, je jistě správné, aby v rozsahu takového zisku spadaly do společného jmění i dluhy s ním související. Pokud nelze z výlučného majetku dosáhnout žádného zisku, nestává se dluh součástí společného jmění vůbec a zůstává celý ve výlučné režii, resp. spadá do výlučného jmění manžela-vlastníka.

b) *převzal jen jeden z manželů bez souhlasu druhého, aniž se přitom jednalo o obstarávání každodenních nebo běžných potřeb rodiny*

Jinými slovy, součástí společného jmění nejsou takové dluhy, které za trvání manželství převzal jeden manžel bez souhlasu manžela druhého, a to za předpokladu, že se nejedná o obstarávání každodenních potřeb rodiny. Za dluh převzatý bez souhlasu druhého manžela je nutno považovat nejen to, kdy k převzatému dluhu nebyl dán vědomě souhlas druhým manželem, popř. druhý manžel přímo nevyjádřil nesouhlas s jeho převzetím, ale i situaci, kdy nedošlo k udělení souhlasu s převzatým dluhem, protože o něm druhý manžel nevěděl. Následný souhlas druhého manžela k převzetí dluhu je toliko bezvýznamný, neboť dluh již vznikl jako výhradní, ale je možné, aby druhý manžel k dluhu přistoupil dle obecných pravidel, tzn. že jeho projev vůle musí být výslovný a formalizovaný, což z pouhého souhlasu nelze dovodit. Není-li souhlas druhého manžela s převzetím dluhu udělen, dluh se nestane součástí společného jmění a bude výhradním dluhem manžela, který jej převzal, a tento za něj odpovídá.[3]

Ze samotné dikce ustanovení § 710 jasně vyplývá, že součástí společného jmění jsou dluhy převzaté. Nejedná se tak o dluhy, které jednoho z manželů zatíží proti jeho vůli (nedobrovolně), či bez jeho vůle. Pokud máme hovořit o převzetí, v zásadě bude nejčastěji založeno na dvoustranném právním jednání, resp. smluvním základě. Podle výslovného znění důvodové zprávy k § 710 lze převzít toliko dluhy soukromoprávní (nikoliv veřejnoprávní) a jen závazky z řádného obligačního důvodu.[4]

Dluhy, které se nestávají součástí společného jmění, avšak vzniklé za trvání společného jmění

V návaznosti na výše zmíněnou úpravu v § 710, je žádoucí zmínit vazbu na ustanovení obsažené v § 732, to jest, pokud dluh jen jednoho z manželů vznikl proti vůli manžela druhého, stává se tento dluh dluhem výlučným jednoho manžela, avšak uspokojení dluhu je možné z majetku ve společném jmění. Pokud ovšem druhý manžel projevil, bez zbytečného odkladu, nesouhlas proti věřiteli poté, co se o dluhu dozvěděl, může být společné jmění postiženo jen do výše, již by představoval podíl dlužníka, kdyby bylo společné jmění zrušeno a vypořádáno podle § 742. Při jasném a bezodkladném projevu nesouhlasu manžela proti věřiteli může manžel značně omezit postih prostředků ve společném jmění a tím "ochránit" svůj případný podíl na vypořádání společného jmění.

Dále se součástí společného jmění nestávají dluhy ze závazků, ač vzniklých za trvání manželství, založené rozhodnutím soudu či jiného orgánu - jedná se např. o pokuty, či vyměřené penále. Nepůjde ani o dluhy vzniklé při porušení právní povinnosti, čímž je myšlena zejména povinnost nahradit škodu. V neposlední řadě nebudou součástí společného jmění ani dluhy vzniklé přímo na základě zákona (např. daňová povinnost). Dle komentovaného výkladu k § 710, se výše uvedené dluhy nestávají součástí společného jmění z důvodu, že jejich původ nelze ztotožnit se spojením "převzetí dluhu", jelikož jsou založené např. rozhodnutím soudu či jiného orgánu, namísto volním jednáním dlužníka, což je jednou z podmínek pro řádné nabytí dluhu do společného jmění jako takového.

Dluhy, které vznikly jednomu z manželů před uzavřením manželství

Takto vzniklé výlučné dluhy ještě před uzavřením manželství netvoří součást společného jmění, a tak tyto dluhy je možné v zásadě uspokojit pouze z výlučného majetku toho manžela, který se k nim zavázal. Až do vydání nového občanského zákoníku zákonná úprava nepočítala s možností postižení majetku ve společném jmění k úhradě těchto dluhů.[5] Ustanovení § 732 zakládá svým vymezením možnost postihnout společné jmění i pro tyto dluhy. Nicméně majetek tvořící společné jmění může být postižen jen do té výše, již by představovala podíl manžela-dlužníka, kdyby bylo společné jmění zrušeno a vypořádáno podle § 742. V § 742 jsou zakotvena základní pravidla pro vypořádání společného jmění soudem. Pro naše účely je podstatné zejména pravidlo, že vypořádací podíly obou manželů na společném jmění jsou stejné, tj. každému z manželů v tomto případě připadá 1/2 společného jmění. Toto pravidlo je zohledněno (souběžně s dalšími v § 742 odst. 1) v případě, kdy se

manželé jinak nedohodnou na způsobu vypořádání společného jmění. Pro tento případ je proto podstatné datum, ke kterému samotný dluh vznikl. To platí i v případě povinnosti manžela plnit výživné nebo jde-li o dluh z protiprávního činu jen jednoho z manželů nebo v případě, že dluh jen jednoho z manželů vznikl ještě před uzavřením manželství.

Tato možnost představuje zásadní prolomení dosavadní doktríny, podle které nebylo možné k uspokojení výlučných dluhů vzniklých ještě před uzavřením manželství použít majetek ze společného jmění (s výjimkou strhávání ze mzdy, bankovního účtu atd.). Souladně s touto změnou byl novelizován i § 262a odst. 1 OSŘ a § 42 EŘ.[6]

Závěr

Jak již bylo výše zmíněno, i když některé dluhy nejsou součástí společného jmění, může se věřitel za určitých podmínek uspokojit z majetku do něj náležejícího. To v principu znamená, že přestože se jedná o dluh, který zavazuje výlučně jednoho z manželů, může věřitel k jeho uhrazení využít i společný majetek manželů. Proto alespoň částečnou ochranu manželů, jejichž protějšek je zadlužený, by podle občanského zákoníku měla představovat možnost projevení nesouhlasu takto dotčeného manžela vůči věřiteli, avšak i tato obrana má své meze.

Michal Gola,

student 4. ročníku PF ZČU,
právní asistent

[KŠD LEGAL advokátní kancelář s.r.o.](#)

CITY TOWER
Hvězdova 1716/2b
140 00 Praha 4

Tel.: +420 221 412 611
Fax: +420 222 254 030
e-mail: ksd.law@ksd.cz

[1] Šínová, R., Šmíd, O. a kolektiv: Manželství. Praha: Leges, 2014, s. 153

[2] Odpovědnost za dluhy manžela dle nového občanského zákoníku, Filip Melzer, Petr Tégl, Renáta Šínová, Právní rozhledy 19/2014, s. 649

[3] Petr Novotný, Jitka Ivičičová, Ivana Syrůčková, Pavlína Vondráčková, Nový občanský zákoník: Rodinné právo, 2. vydání, 2017, s. 61

[4] Hrušáková, Králíčková, Westphalová a kol., Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655-975): Komentář. 1. vydání, 2014, s. 293

[5] Tamtéž, s. 293

[6] Tamtéž, s. 293

Další články:

- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)
- [Když model počítá správně, ale závěr je zavádějící: limity AI při oceňování podniků](#)
- [Vyčlenění rodinných nemovitostí \(i v podobě podílu v bytovém družstvu\) do svěřenského fondu](#)
- [Sport versus EU - aktuální sportovní kauzy rozhodované Soudním dvorem EU](#)
- [Dokazování negativních skutečností ve sporném řízení](#)
- [Neoprávněný odběr elektřiny - překvapení vlastníka?](#)
- [Rodič u dítěte v nemocnici: právo na přítomnost neznamená bez dalšího právo na přespání na jip/jirp](#)
- [Pokuta za švarcsystém kurýrů Rohlíku potvrzena Ústavním soudem](#)
- [Metropolitní plán schválen. Je Váš projekt v bezpečí?](#)